



Archeologie Texel .txl

Document: Archeologische Quickscan
Plangebied: 'Planlocatie Pelgrim', Den Burg, gemeente Texel
Adviesnummer: 16192
Opsteller: H. de Weerd (archeoloog) en M.H. Bartels (senior-archeoloog)
Datum: 27/1/2016 versie 2

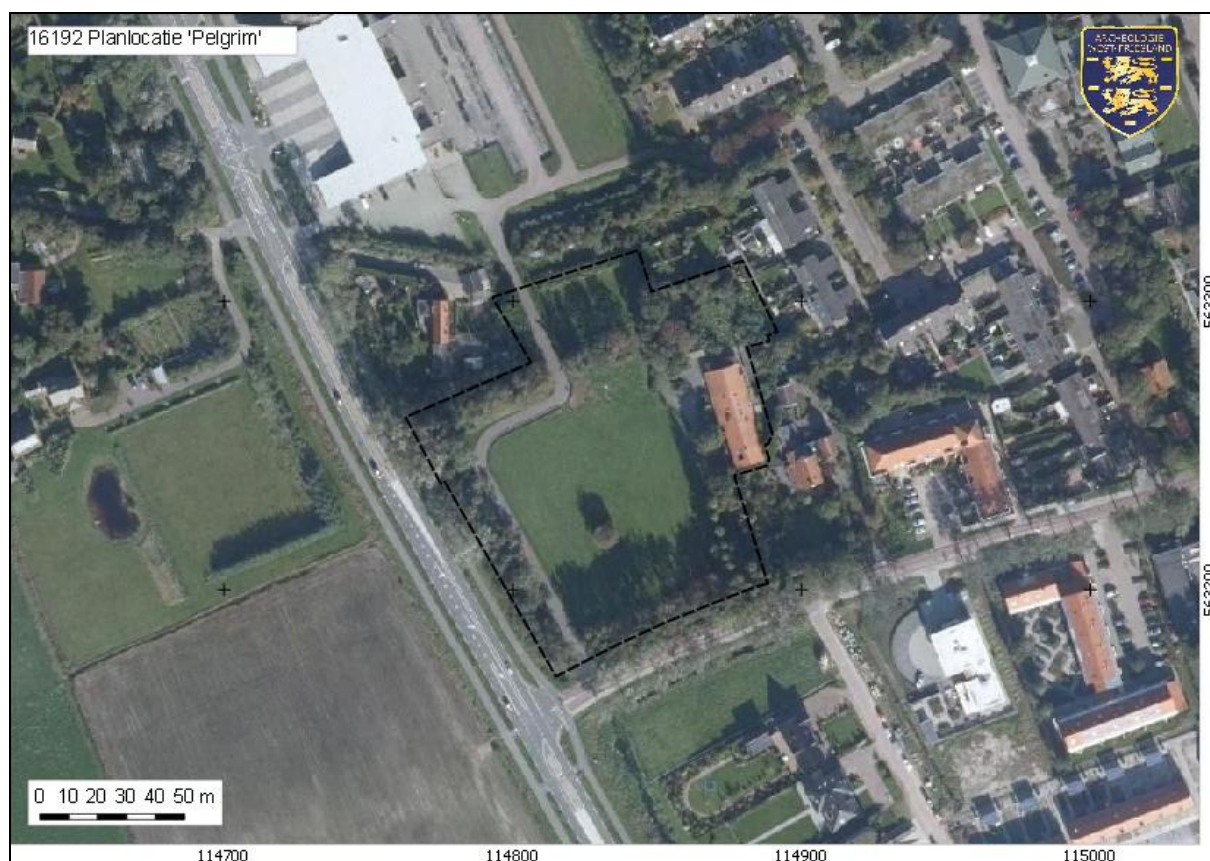
Advies:	- Noordelijk deel	Monitoring werkzaamheden	(kosteloos)
	- Zuidelijk deel	Monitoring werkzaamheden	(kosteloos)

Archeologische Quickscan

1. Bestaande situatie en voorgenomen ingrepen

Op verzoek van de gemeente Texel (Ilse Boerdijk) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot de bouw van zorgwoningen (Planlocatie Pelgrim) aan de Gasthuisstraat – Pontweg in Den Burg, gemeente Texel.

Momenteel is het plangebied grasland / weide in gebruik. Aan de oostelijke zijde binnen het perceel staat bebouwing. Momenteel is een schetsplan bekend, waarin wordt gesproken over twee woonzorggebouwen en acht grondgebonden woningen. De aard en de oppervlakte van de verstoring is niet nader toegelicht. In de afbeeldingen in deze quickscan is het totale perceel aangegeven. De oppervlakte van dit perceel bedraagt ongeveer 12.000 m².

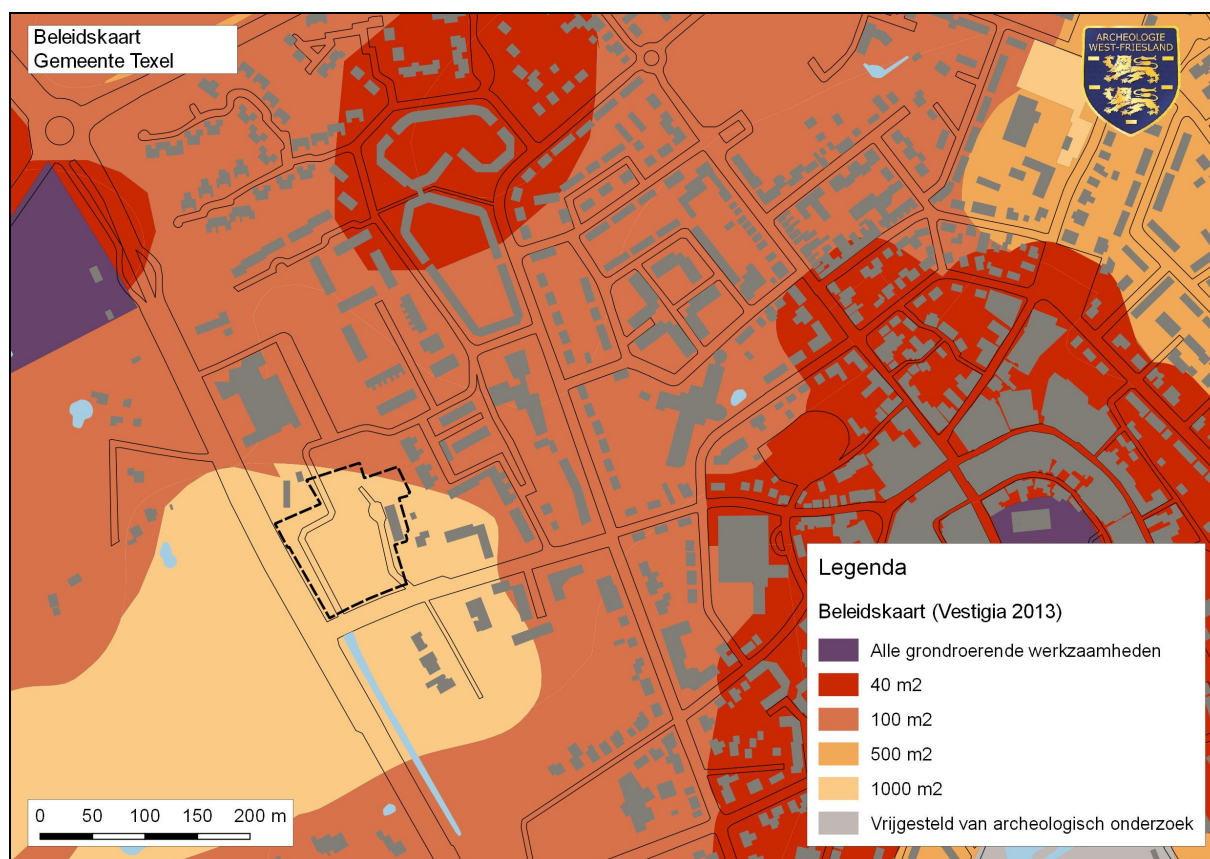


Afbeelding 1. Locatie van het plangebied (bron: PDOK)

2. Beleidskaart archeologie

Voor de gemeente Texel is de beleidskaart van Vestigia Bv (2007, update 2013) vigerend. Op de beleidskaart zijn zones met een hoge archeologische waarde of verwachting aangeduid, die zich laten vertalen in vrijstellingsgrenzen. Bodemingrepen die binnen de geldende vrijstellingsgrens blijven, zijn vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

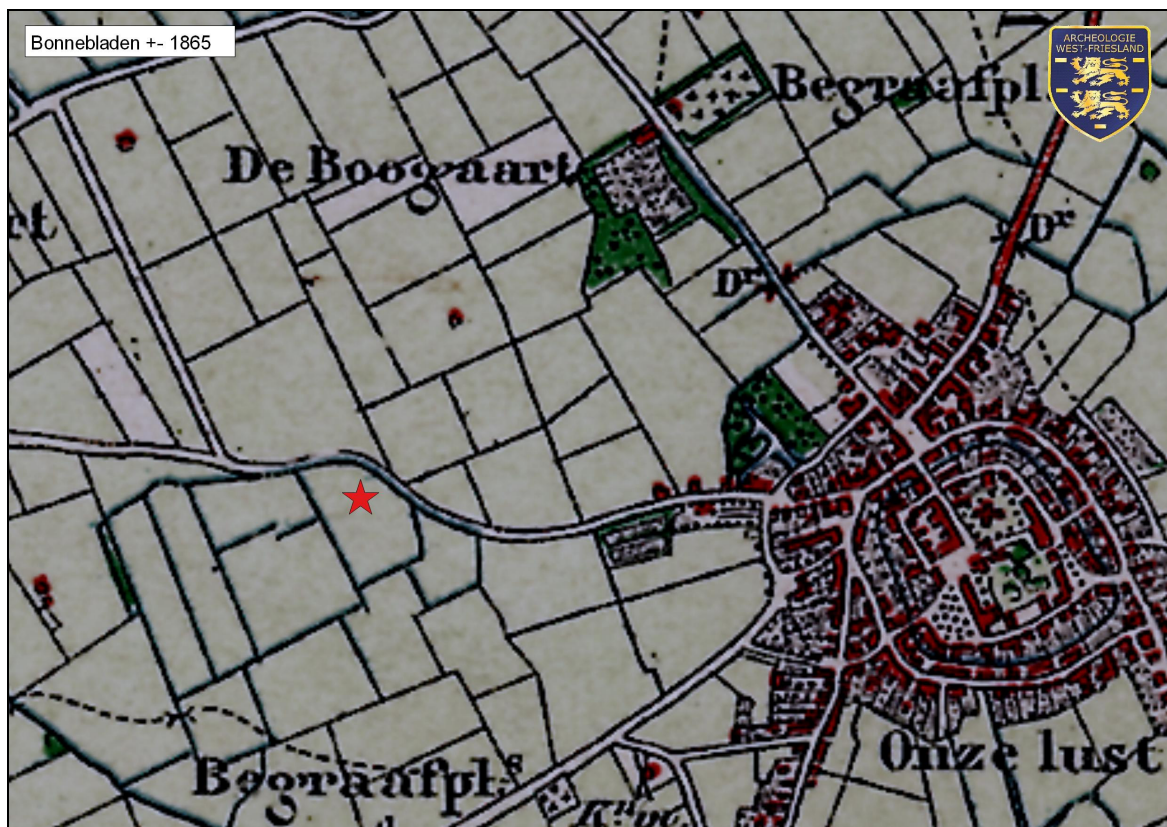
Het plangebied ligt voornamelijk binnen een zone met 1.000 m², en deels binnen een zone met 100 m² als vrijstellingsgrens. Afgaande op de schetsplannen, worden deze grenzen overschreden (afbeelding 2).



Afbeelding 2. Archeologische beleidskaart gemeente Texel

3. (Cultuur)historische achtergrond

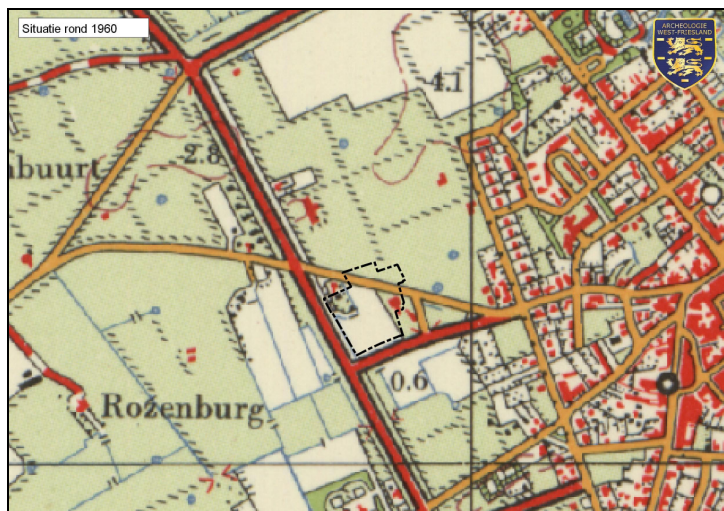
Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. De Kadastrale Minuut rond 1830 toont geen bewoning op het perceel, hetzelfde geldt voor de Bonnebladen (zie afbeelding 3). Opvallend is de loop van de niet meer bestaande Heerenweg / Westerweg die hier ten noorden van het plangebied zichtbaar is.



Afbeelding 3. De planlocatie (rode ster) op de 'Bonnebladen' van rond 1865.

Deze Heerenweg / Westerweg volgt mogelijk het natuurlijke reliëf, maar de slinger ter hoogte van de planlocatie kan ook andere oorzaken hebben. Waarom deze weg is 'uitgeweken' kan nu nog niet worden beantwoord.

De situatie uit de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw laat zien hoe het wegenpatroon is gewijzigd (afbeelding 4).



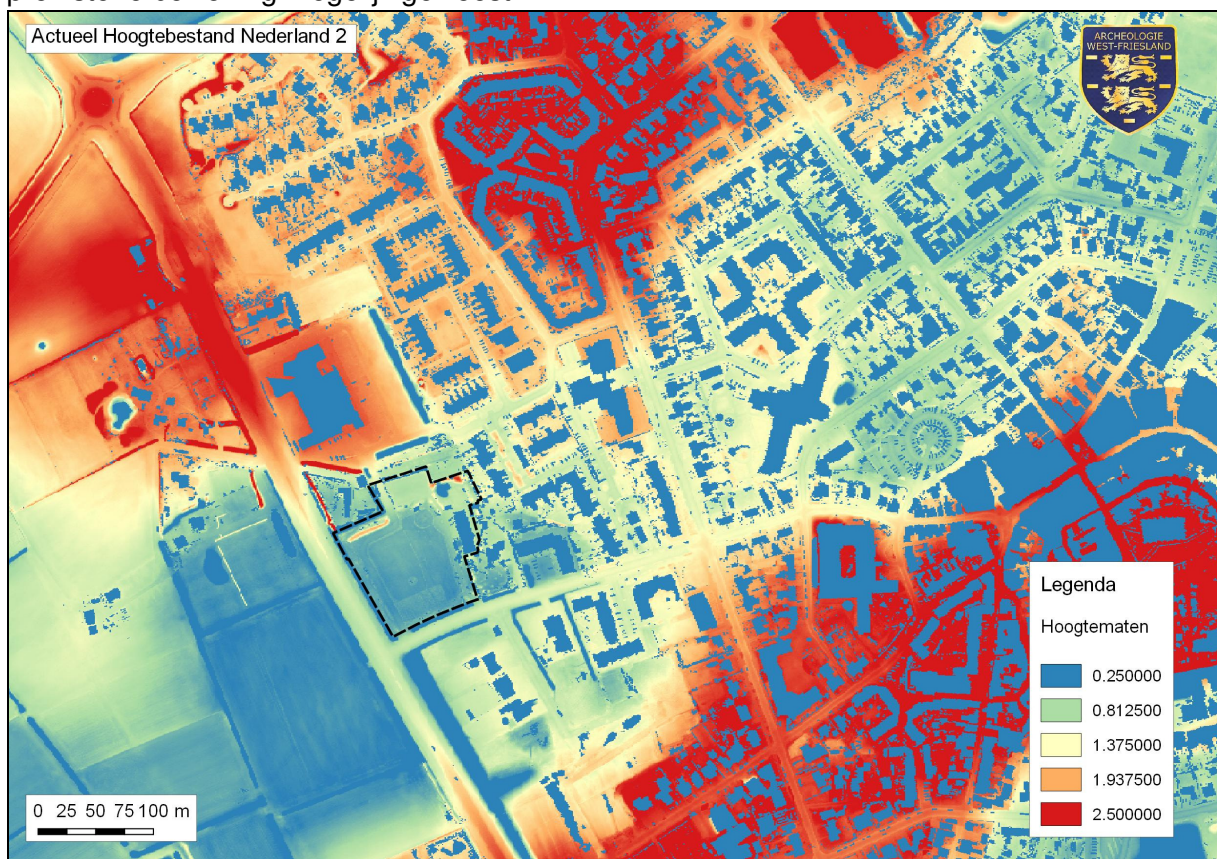
Afbeelding 4. De planlocatie op topografische kaarten rond 1950 (links) en 1960 (rechts)

Het perceel is in de jaren '60 van de vorige eeuw doorsneden door een weg. Mogelijk is het deel ten zuiden van deze weg geëgaliseerd en wat verlaagd.

Op basis van historische kaarten kan worden gesteld dat het onderzoeksgebied niet bebouwd is geweest in de Nieuwe Tijd, met uitzondering van het gebouw dat nu nog aanwezig is. Het perceel is rond 1960 doorsneden door een weg.

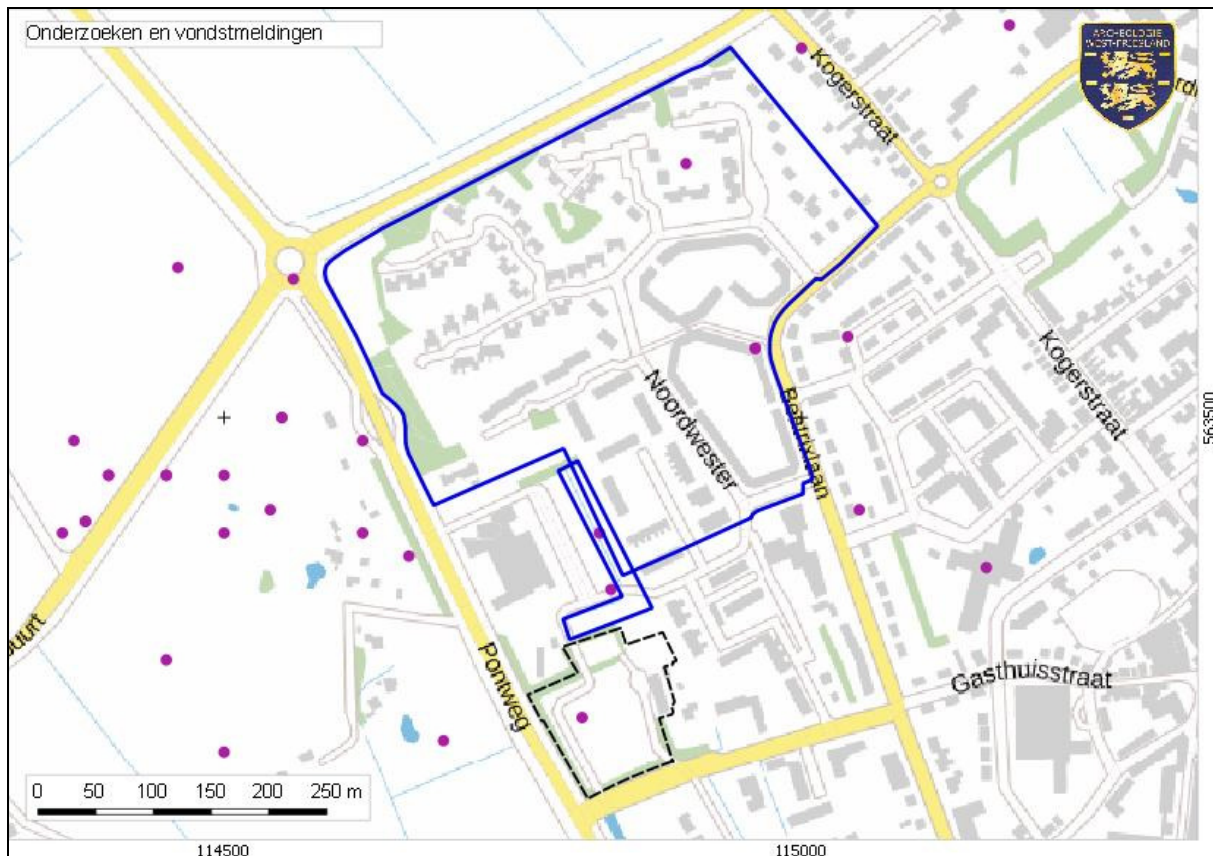
4. Archeologische en geologische bronnen

Aan de hand van bodem kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. De geomorfologische kaart ligt hier aan de basis voor de archeologische beleidskaart. De zone met een hoge archeologische verwachting (vrijstellingsgrens van 100 m²) bestaat uit 'dekzandruggen'. Op deze hoger liggende, zandige bodems is vanaf de prehistorie bewoning mogelijk geweest.



Afbeelding 5. Hoogtekaart (bron: AHN2 / PDOK)

De zone met een lage archeologische verwachting (het zuidelijke deel van het perceel) bestaat uit een 'vlakte ontstaan door afgraving of egalisatie'. De kans op het aantreffen van archeologische sporen is hier veel kleiner. Het hoogteverschil is ook goed zichtbaar op het AHN (afbeelding 5). Het zuidelijke deel van het plangebied ligt ongeveer 20-30 centimeter lager dan het noordelijke deel.



Afbeelding 5. Onderzoeken (blauw) en vondstmeldingen (stippen) uit ARCHIS

Onderzoeken ten noorden van het plangebied door het ADC en de ROB hebben de aanwezigheid van sporen vanaf de IJzertijd aangetoond. Vondstmeldingen in de buurt en op het plangebied betreffen voornamelijk aardewerk uit de Middeleeuwen. De vondstmelding binnen het plangebied (melding nummer 2720177100) betreft Laat-Middeleeuws aardewerk, gevonden door de ROB in 1976.

Het L-vormige perceel, onderzoeksmelding 2117715100 (afbeelding 5) is onderzocht door het ADC. In het rapport wordt gemeld dat het zuidelijke deel verstoord is. Mogelijk is dit veroorzaakt door de, inmiddels verdwenen, Westeweg / Heerenweg.

Het grote perceel aan de Beatrixlaan, onderzoeksmelding 2409186100, is onderzocht door de ROB in de jaren '60. Hier zijn sporen uit de prehistorie en Middeleeuwen aangetroffen.

5. Veldbezoek

Op 14 december 2016 is de planlocatie bezocht. Uit het veldbezoek blijkt dat het noordoostelijke deel met een hoge verwachting op de beleidskaart kan worden afgeschreven. Hier is een vijver gegraven (afbeelding 6). Op afbeelding 7 is het kansrijke perceel, nu in gebruik als paardenbak, zichtbaar. Afbeelding 8 toont het hoogteverschil tussen het lage zuidelijke deel, en het hogere noordelijke deel. De bestaande bebouwing is zichtbaar op afbeelding 9.



Afbeelding 6. Uitgegraven deel van het plangebied.



Afbeelding 7. Plangebied, noordelijke perceel – de paardenbak.

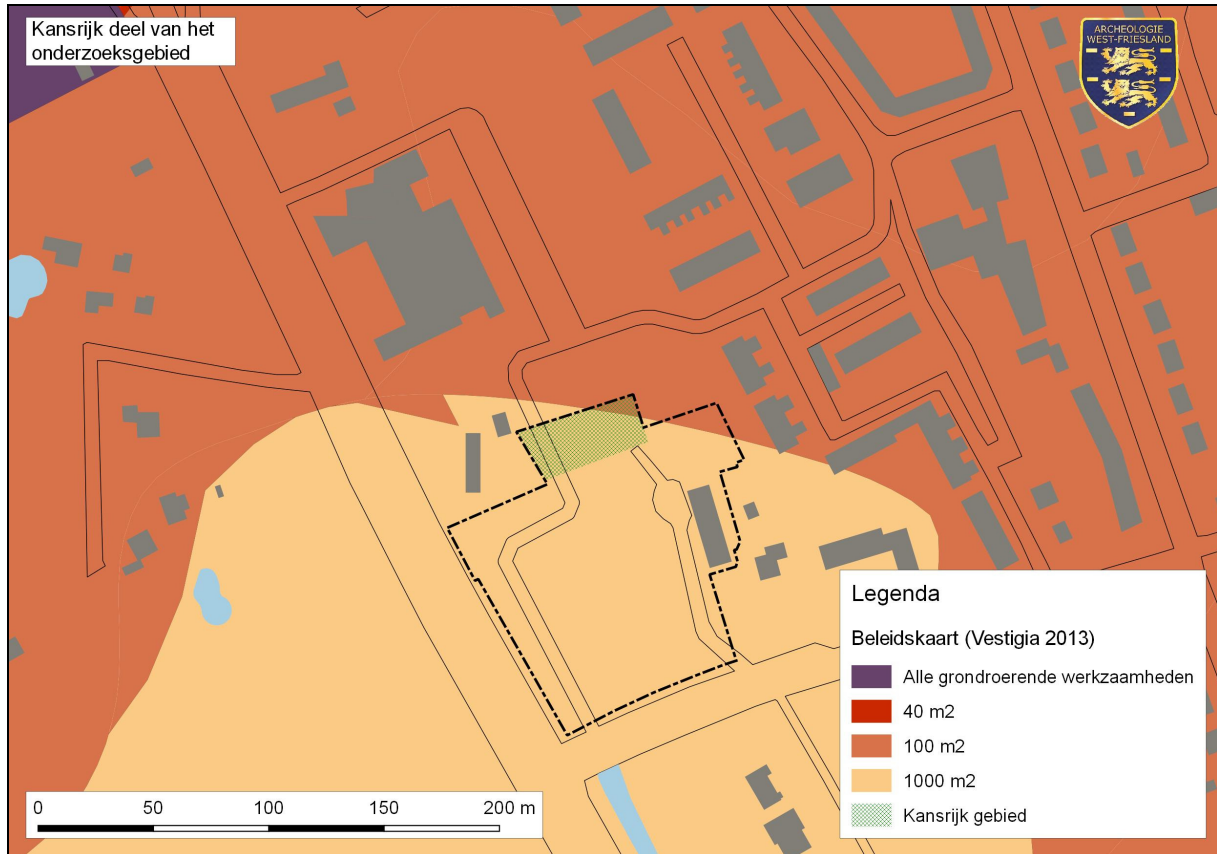


Afbeelding 8. Plangebied, richting noordelijke perceel. Het hoogteverschil is zichtbaar.



Afbeelding 9. Plangebied, bebouwing en deel zuidelijke perceel.

Op basis van het veldbezoek, kan de archeologische verwachting van de beleidskaart worden aangepast. Het groen gearceerde gebied, de paardenbak is het enige kansrijke deel met betrekking tot archeologische resten (afbeelding 10). Dit gebied is waarschijnlijk niet verstoord door de aanleg van de weg in de jaren '60 ligt dicht bij de bekende prehistorische site aan de Beatrixlaan. Echter, paardenbakken zijn vaak uitgevoerd met een banket van 40-60 cm. zand dat is opgebracht.



Afbeelding 10. Kansrijk deel (groen) op de archeologische beleidskaart.

6. Conclusie

De ingrepen van het schetsplan overschrijden de vrijstellingsgrenzen van de archeologische beleidskaart. De archeologische verwachting is echter in het zuidelijke deel van het terrein laag. Op basis van de bodemkaart is duidelijk dat dit terrein is afgegraven. Eventuele archeologische resten zullen zijn verdwenen. Dit gedeelte, alles behalve het groen gearceerde gebied op afbeelding 10, wordt vrijgegeven onder voorwaarde van monitoring tijdens het grondwerk.

Het noordelijke deel, de hoger liggende paardenbak, biedt kans op het aantreffen van archeologische resten. Dit deel heeft bodemkundig gezien aansluiting bij de archeologisch waardevolle dekzandruggen, waarop bewoning mogelijk is van de prehistorie tot de Middeleeuwen. Bewoning uit de Nieuwe Tijd wordt hier niet verwacht. Er zijn geen aanwijzingen hiervoor op historisch kaartmateriaal.

Om te bepalen of en in hoeverre dit deel verstoord is door de aanleg van de weg in de jaren '60 en de mogelijke ophoging voor het gebruik als paardenbak, dient er een veldtoets plaats te vinden om de gaafheid van de bodem te onderzoeken.

7. Veldtoets

Op dinsdag 27 februari is een veldtoets uitgevoerd binnen de contour van het 'kansrijke gebied'. Uit twee boringen bleek dat de oorspronkelijke bovengrond (tot op de C-horizont) is weggegraven of afgetopt. Eventuele archeologische resten zullen hierbij grotendeels zijn vernietigd, met uitzondering van zeer diepe sporen als waterputten en middenstaanders van huizen. Het heeft daarom geen zin om dit beperkte gebied nader archeologisch te onderzoeken.

8. Advies

Noordelijk deel: (paardenbak)

Archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg is niet noodzakelijk.

Zuidelijk deel:

Archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg is niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

Het plangebied is vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Ten behoeve van het doen van waarnemingen dient wel in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland toekomstige graafwerkzaamheden wil monitoren.

Voor het monitoren van de graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Monumentenwet) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Bodemvondsten te Castricum.

Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (M.H. Bartels: tel. 06-30468593). Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang.

9. Bronnen

AHN2 (<http://www.ahn.nl/>)

Archis 3.0

Noord-Hollands Archief

Gemeente Texel, 2013. Archeologische Beleidskaart (vastgesteld door de gemeenteraad op 12 juni 2013).

Hessing, W.A.M. *et al.* 2012. Toelichting bij de archeologische beleidskaart van de Gemeente Texel. Geactualiseerde versie 2012 *Vestigia Rapport V984*, Amersfoort

Rijk, P. de en N.M. Prangma 2007. Den Burg, Pontweg (gemeente Texel), een Archeologische Opgraving. *ADC Rapport 695*, Amersfoort.

Schraag, S., 1990. *Veldnamen van Texel*. Den Burg.

Woltering, P.J. 2000. Occupation History of Texel, IV Middle Bronze Age – Late Iron Age (1350-100 BC) in *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek vol. 44*, Amersfoort.

Woltering, P.J. *in prep.* Texel Den Burg in de Vroege Middeleeuwen.

10. Geldigheid

Indien de plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

27-01-2019